

Rozsochatec

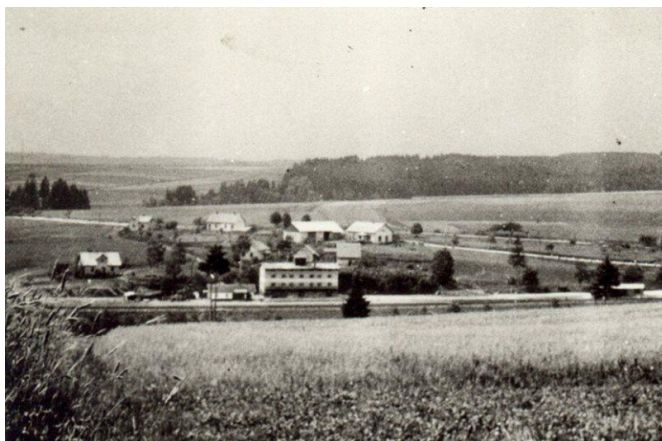
Název obce Rozsochatec pochází od přídavného jména rozsochatý (tj. vidlicovitý, rozvětvený). První písemná zmínka o Rozsochatci pochází z roku 1283, kdy se v jedné listině uvádí svědek Jan řečený Moraws z Rozsochatce.

Rozsochatec tehdy náležel k nedalekému hradu Sommeburgu (dnes Ronovec) , později byl Rozsochatec spravován z Dolní Krupé. K roku 1416 je uveden Haško z Rozsochatce. V r. 1572 se ves stala samostatným statkem, který připadl Jindřichu Haugvicovi z Biskupic. Od něj ji koupil roku 1584 jeho bratr Zikmund, jenž si vystavěl tvrz, prvně připomenutou roku 1600 jako majetek jeho manželky Johanky Haugvicové z Dobřenic.

Roku 1615 koupil Rozsochatec Albrecht Bechyně z Lažan. Pro účast Abrahama Bechyně z Lažan ve stavovském povstání byl rozsochatský statek roku 1626 změněn v manství, trvající do roku 1651.

Ještě v téže roce za Rudolfa Viléma a Bedřicha Filipa, sirotků po Bohuslavu Bechyňovi, byl statek, k němuž tehdy náleželi čtyři vesnice, prodán Mikulášovi Šťastnému Bechyňovi z Lažan. Tehdy byla Rozsochatská tvrz označena jako sešlá, zmíněná naposledy. Z Bechyňů z Lažan na Rozsochatci vynikl František Leopold (+ 1737), na přelomu 17. a 18. stol. dlouholetý hejtman čáslavského kraje. Roku 1714 usiloval o to, aby v Rozsochatci byla postavena kaple (N. Trojice), jejíž návrh připravil sám Jan Blažej Santini, ale z realizace bohužel sešlo.

Po smrti barona Adolfa Emanuela Bechyně z Lažan, v roce 1869 byl rozsochatecký velkostatek pronajat až do roku 1892, kdy jej Emanuel Adolf Bechyně prodal Judr. Otto Mettalovi. Nový majitel dal opravit zámek a dal do pořádku zámecký park. Po smrti O. Mettala v roce 1921 zdědila velkostatek a zámek jeho dcera Marie, provdaná Greifová, od níž tento majetek roku 1950 převzal stát. Zámek přešel do správy místního národního výboru, od roku 1952 jej převzal okresní národní výbor v Chotěboři, který zámek adaptoval na domov důchodců. Od roku 1986 zámek sloužil potřebám sociální péče jako domov pro mentálně postižené.

Po roce 1989 byl zámek včetně parku vrácen synovi poslední majitelky, jenž uvádí zámek i zámecký park do původního stavu. Svým původem barokní zámek se nalézá uprostřed vsi.

Jde o obdélníkovou jednopatrovou stavbu, s dvoupatrovým rizalitem s balkonem a vížkou. Na zahradním průčelí je dochován barokní portál. Počátek zámku byl dán možná přestavbou tvrze před rokem 1681, později přestavba jednopatrového křídla v první polovině 18. stol. byla realizována za Václava Bechyně z Lažan.

Z původní výzdoby se v patře přístavby dochovaly nástropní malby s figurálními motivy. Možným pozůstatkem původní tvrze z konce 16. stol. jsou valeně klenuté sklepy objevené v zámecké zahradě roku 1902. Roku 1872 zámek vyhořel (při tomto bylo zničeno mnoho památek, zejména bohatá knihovna a rodinný archiv Bechyňů z Lažan).

A na sklonku 19. stol. byl obnoven v pseudorenezančním slohu. Požárem poškozená zámecká kaple již nebyla obnovena. Oltářní kámen z ní se nachází u sochy sv. Jana Nepomuckého na hrázi rozsochateckého rybníka. Pozoruhodností je historický zámecký park s dochovanými porosty z doby jeho založení před více než 150 lety. Za zmínku stojí dva keře tisu, jejichž stáří se odhaduje na 900 až 1000 let.

Na hrázi u rybníka stojí socha sv. Jana Nepomuckého datovaná letopočtem 1714.

Na jižním konci Rozsochatce u pravé strany silnice do Havlíčkova Brodu se nalézá křížový kámen, na němž je vytesán reliéf kříže a nápis, dnes již jen částečně čitelný, který oznamoval, že 4.4.1648 byl dvěma škůdci, kteří po silnici jezdili a lidem škodili, oloupen a zastřelen mládenec Babtista Konrádů.

Na sklonku 18. stol. pracovala v Rozsochatci sklárna, zvaná Rozsochatská huť, prvně doložená roku 1786. V jejím vedení se vystřídali tři skelmistři. Sklárna, jejíž přesné stanoviště se zatím nepodařilo určit, zanikla roku 1794 nebo krátce poté.

U Rozsochatce, severně od zámeckého areálu, lze spatřit dva památné stromy volně rostoucí lípy srdčité, jejichž stáří se odhaduje na čtyři staletí. Jsou vysoké 28 a 20 metrů, kmeny mají obvod 8,2 a 7,5 m.

U SSV okraje obce, nedaleko samoty Skalka, se v lese nachází chráněná přírodní lokalita s výskytem bledule jarní a vzácnými druhy fauny.

Místní pověst vypráví, že mezi Rozsochatcem a osadou Zálesí v lese Hájka nebo V Hájcích bývala studánka se zázračnou vodou uzdravující nemocné oči. U studánky stála kaple svatého Vavřince, později přeložená do nedalekého Čachotína. Ještě dlouho poté bylo na jejím původním místě slyšet vyzvánění. V jiné pověsti se vypráví, že v lese Skalka nacházející se ve směru na Čachotín, je prý mezi třemi studánkami ukryt poklad, odvezený kdysi dávno z Rozsochatského zámku šestispřežím vranných koní. Lidé, kteří se pokoušeli poklad vypátrat, však neuspěli, protože třetí studánka nebyla k nalezení.

